

23.2.2010

## HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Kertomusvuosi oli Ilmailulaitoksen viimeinen toimintavuosi liikelaitoksena. Vuoden aikana liikelaitos yhtiöitettiin ja vuoden 2010 alusta lukien toimintaa on jatkettu Finavia Oyj nimisenä kokonaan valtion omistamana yhtiönä. Ilmailulaitoksen tytäryhtiöt siirtyivät Finavia Oyj:n tytäryhtiöiksi.

**Ilmailulaitos-konsernin toiminnallinen tulos oli 25,4 miljoonaa euroa. Yhtiöittämiseen liittyvät arvonalennukset ja satunnaiset erät veivät liikelaitos-konsernin viimeisen tilinpäätöksen 249,6 miljoonan euron tappiolle.**

Maailmantalouden lama ja lentoliikenteen heikko tilanne heijastuivat vahvasti myös Ilmailulaitoksen vuoden 2009 toimintaan. Vuodesta 2003 jatkunut matkustajamäärien kasvu kääntyi laskuun ja kysynnän heikentyminen sekä alentuneet hinnat painoivat konsernin liikevaihdon 4,5 prosenttia alle vuoden 2008. Konsernin liikevaihto oli 321,0 miljoonaa euroa (336,1 vuonna 2008).

## LENTOLIIKENTEEN KEHITYMINEN

Vuonna 2008 alkaneet lentoliikenteen globaalit ongelmat jatkuivat vuonna 2009. IATA:n tilastojen mukaan koko toimialan volyymin kehitys osoitti matkustajaliikenteessä -3,5 prosentin vähennystä ja rahtiliikenteessä -10,1 prosentin vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna. Suomen kannalta tärkeimmät liikennesuunnat Eurooppa ja Aasia kehittivät vielä keskimääräistäkin heikommin. Euroopassa matkustajaliikenne väheni -5,0 % ja rahtiliikenne peräti -16,1 %. Aasian liikenteessä vastaavat vähennykset olivat -5,6 % ja -9,2 %. Lentoyhtiöiden toteuttamat kapasiteetin leikkaukset vastaavat suurin piirtein liikenneluvuissa tapahtunutta vähentymistä, joten kuormitussuhteiden osalta on edellisen vuoden taso saatu likimain säilytettyä.

Eurocontrolin tilasto- ja ennusteyksikön Statforin seurannan mukaan Euroopan lentoliikenne väheni lentojen määrällä mitattuna -6,6 % (edellisenä vuonna 0,1 % kasvua). Erityisen alavireistä kehitys oli Iso-Britannian, Espanjan ja Alankomaiden markkinoilla, joissa liikenteen vähentyminen oli -10 prosentin tienoilla. Monet Itä-Euroopan markkinat sekä toisaalta halpalentoyhtiöt ovat vähiten kärsineet lentoliikenteen heikosta kysynnästä.

Suomessa lentojen kokonaismäärä väheni -5,3 % (+2,8). Kotimaan liikenneilmailun (reitti-, tilaus- ja taksilennot) määrä väheni -2,7 % (+1,1). Vastaavasti kansainvälisten lentojen määrä väheni edellisestä vuodesta -6,9 % (+5,8). Kansainvälisiin lukuihin sisältyvät myös ylilennot.

Ilmailulaitoksen hallinnoimilla lentoasemilla kulki -7,7 % vähemmän matkustajia kuin vuotta aikaisemmin (+1,4). Kotimaan liikenteen matkustajamäärä väheni jo kolmantena vuonna peräkkäin, nyt -12,2 % (-5,5). Kansainvälisen liikenteen matkustajamäärä väheni puolestaan -5,7 % (+4,8). Ilmailulaitoksen lentoasemien kautta kulki yhteensä 16,2 miljoonaa matkustajaa (17,5). Helsinki-Vantaan lentoasemalla matkustajamäärä väheni -6,2 % (+2,3) ja oli 12,6 miljoonaa matkustajaa.

Operaatiomäärillä mitattuna Suomen lentoliikenne kehittyi suurin piirtein samaa tahtia kuin Euroopassa keskimäärin. Nousuja ja laskeutumisia oli -6,1 % vähemmän kuin edellisenä vuonna (+3,5). Kotimaan liikenteessä operaatioiden määrä väheni -2,7 % (+1,2) ja kansainvälisessä liikenteessä -9,1 % (+5,5). Kansainvälisen liikenteen osalta sekä Aasian että Euroopan operaatioissa oli tuntuva pudotus. Edelliset vähenivät -10,9 % (+21,7) ja jälkimmäiset -9,0 % (+4,7). Operaatioluvut sisältävät reitti-, tilaus- ja taksiliikenteen nousut ja laskeutumiset.

23.2.2010

Ylilentojen määrä jatkoi edelleen koko 2000-luvun kestänyttä kasvuaan. Vuonna 2009 ylilentoja oli 3,1 % enemmän kuin edellisenä vuonna (+9,7). Suomelle tärkeän Euroopan ja Aasian välisen Transpolar-reitin ylilennot sen sijaan vähenivät -15,5 % (+6,3), kun taas muilla ylilentoreiteillä koettiin 17,3 % kasvua (+12,4).

Tavaraliikenteen, rahti ja posti, tonnimäärän kehitys noudatti melko tarkkaan muun Euroopan synkkää kaavaa ja oli -16,0 % pienempi kuin edellisenä vuonna (+2,8). Rahtiliikenteen -16,8 prosentin vähenys oli selkeästi postin -7,1 prosentin pudotusta raskaampi.

## LIKENNEMAKSUJEN KEHITYMINEN

Ilmailulaitos toteutti vuoden 2009 alussa liikennemaksujen korotuksen, joka oli keskimäärin 1,1 % eli täsmälleen samansuuruinen kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Korotus koostui suurimmalta osin lennonvarmistuspalvelun TN-maksun niin sanotun SES-kaavan teknisestä muutoksesta ja lentoasemaluokittaisten yksikköhintojen korotuksesta. Lentoreittimaksujen osalta sen sijaan tapahtui lievä hintojen alennus, joka johtui Eurocontrolin hallinnollisen laskutuslisän alentamisesta. Lisäksi kokonaan uutena maksuna tuli käyttöön EY-asetukseen perustuva vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksia lentoliikenteessä turvaava PRM-maksu. Tämä maksu on suuruudeltaan 0,20 euroa per lähtevä matkustaja ja sitä peritään samoista matkustajista kuin varsinaista matkustajamaksuakin. Näiden muutosten lisäksi lentoonlähtöpainoiltaan enintään 2 000 kg:n ilma-alusten kausikorttihinnoissa toteutettiin 2 prosentin tasokorotus.

Valtioneuvoston budjettiriihessä esittämien linjausten mukaan Ilmailulaitoksen hallitus päätti alentaa kaupallisen siviililentoliikenteen hintoja 1.9.2009 alkaen keskimäärin 10 %. Päätetyllä alennuspolitiikalla halutaan osaltaan parantaa lentoliikenteen toimintaedellytyksiä, erityisesti haasteellisessa tilanteessa olevaa kotimaan liikennettä. Alennukset kohdistuivat laskeutumis-, matkustaja-, turva- ja TN-maksuun. Toimenpiteen liikennemaksuja alentava vaikutus oli keskimäärin 10,3 % ja vuositasolle laskettu alennussumma yhteensä 20 miljoonaa euroa. Vuodelle 2009 alennusten vaikutus liikevaihtoon oli noin 6 miljoonaa euroa.

Loppuvuoden liikennemaksuja koskevien päätösten johdosta vuoden 2009 keskimääräinen maksutaso aleni selkeästi. Edelliseen vuoteen verrattuna hintatason painotettu muutos oli -2,4 %. Vuoden lopulla käyttöönotettujen alennettujen hintojen osalta palattiin takaisin vuoden 2005 likimääräiselle hintatasolle.

## TALOUDELLINEN TULOS 2009

**Ilmailulaitos-konsernin** vuoden 2009 liikevaihto väheni -4,5 prosenttia ja oli 321,0 miljoonaa euroa (336,1 vuonna 2008). Konsernin toimintakulut olivat 242,4 miljoonaa euroa (243,1), eli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Konsernin tulos oli tappiollinen -249,6 miljoonaa euroa (35,4). Ennen yhtiöittämiseen liittyviä satunnaisia 275 miljoonan euron kuluja tulos oli 25,4 miljoonaa euroa (35,4). Yhtiöittämiskulujen lisäksi muita kertaluonteisia eriä on tuloksessa 6,7 miljoonaa euroa. Kertaluonteisista eristä oikaistu konsernitulos vuonna 2009 oli 18,5 miljoonaa euroa positiivinen (30,7).

**Ilmailulaitoksen** liikevaihto väheni -5,7 prosenttia ja oli 294,8 miljoonaa euroa (312,4). Lentoliikenteen heikko kysyntä ja syyskuussa tehdyt hinnanalennukset olivat liikevaihdon laskun taustalla. Liiketoiminnan muita tuottoja oli 9,5 miljoonaa euroa (5,2). Ne kertyivät lähinnä käyttöomaisuuden myyntivoitoista, joista suurimpana oli Helsinki-Vantaan vesilaitoksen myynti.

Vuoden 2009 Ilmailulaitoksen toiminnallinen tulos oli 22,7 miljoonaa euroa (34,7) ja kokonaistulos oli -252,3 (34,7) miljoonaa euroa tappiollinen sisältäen yhtiöittämiseen liittyvät arvonalennuksen ja satunnaiset kulut. Yhtiöittämiseen liittyvänä arvonalennuksena kirjattiin 230 miljoonan euron erä kohdistuen liikelaitoksen käyttö- ja sijoitusomaisuuteen. Satunnaisena eränä kirjattiin Kehäradan toteutukseen liittyvä 45 miljoonan euron kulu. Liiketoimintaan liittyviä kertaluonteisia tuottoja ja kuluja sisäl-

23.2.2010

tyy tulokseen verrattain paljon. Yhteensä niiden tulosvaikutus on 6,9 miljoonaa euroa. Tulosta parantavia kertaluonteisia eriä ovat omaisuuden myyntituotot 6,4 miljoonaa euroa, Valtiokonttorilta saatu eläkemaksujen palautus 2 miljoonaa euroa sekä luottotappiopalautekset ja viivästyskorkotuotot yhteensä 1,9 miljoonaa euroa. Viimeksi mainitut kaksi erää liittyvät saataviin, joiden oikeuskäsittely raukesi tilivuoden aikana Ilmailulaitoksen hyväksi. Tulosta heikentäviä kertaluonteisia kuluja ovat Valtiokonttorin lisäveloitukset tapaturmavakuutuksesta 1,5 miljoonaa euroa, yhteistoimintamenettelyyn liittyvät irtautumisajan palkat ja lomapalkkavelat 0,7 miljoonaa euroa. Vuodenvaihteessa keskeneräisiä investointimenoja kirjattiin kuluksi yhteensä 1,2 miljoonaa euroa perustuen menojen aktivointiin liittyvien kirjausperiaatteiden muutokseen. Näistä eristä oikaistu vuoden 2009 liikelaitoksen tulos oli 15,9 miljoonaa euroa (30,1).

Ilmailulaitoksen toteutuneet toimintakulut olivat 230,0 miljoonaa euroa (231,6), mikä on hieman, eli 0,7 %, alle edellisvuoden. Ilmailulaitoksen kulut ovat kasvaneet voimakkaasti edellisten vuosien aikana. Vuonna 2009 kulujen kasvua saatiin hillittyä vuoden aikana toteutetuilla säästötoimilla huolimatta siitä, että monet Ilmailulaitoksen ostamien palvelujen hintatasot nousivat huomattavasti vuoden 2008 aikana ja muun muassa ylläpidettävien tilojen määrä kasvoi.

### **Tehostamisohjelma**

Liikelaitos käynnisti tehostamisohjelman, jossa toteutettiin 20 miljoonan euron vuositason säästöt. Säästötoimenpiteet kohdentuivat kaikkiin menolajeihin ja valtaosalla uskotaan olevan vaikutus myös nyt kuluvan vuoden kustannustasoon.

Osana tehostamisohjelmaa Ilmailulaitoksessa toteutettiin koko henkilökuntaa koskevat yhteistoimintaneuvottelut joissa tavoitteena oli noin 5 miljoonan euron säästöt henkilöstökuluihin. Yt-neuvotteluissa sovittiin muun muassa, että jokainen työntekijä vaihtoi lomarahat vapaaksi tai vaihtoehtoisesti suostui vastaavaan lomautukseen. Johtoryhmä lahjoitti yhden kuukauden palkan työnantajalle. Säästötoimenpiteisiin liittyen työnantaja tarjosi palvelusuhteen irtautumispaketteja, joita yksittäiset henkilöt saattoivat hakea. Näitä paketteja myönnettiin 17 henkilölle. Tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä irtisanottiin 6 henkilöä, kaikille tarjottiin irtisanomispaketti sekä mahdollisuus osallistua uudelleensijoituspalveluun. Yt-neuvotteluissa tavoitteeksi asetettu 5 miljoonan euron säästöä ei täysin saavutettu. Henkilöstömenoissa saadut säästöt olivat lähes kaikki kertaluonteisia.

Huolimatta siitä, että jokainen henkilö osallistui yt-menettelyssä sovittuihin säästötoimenpiteisiin, henkilöstömenot olivat silti vuoden 2008 tasolla. Toteutuneet henkilöstömenot olivat 102,6 miljoonaa euroa (100,0). Henkilöstömenoissa on mukana Valtiokonttorin eläkemaksujen tasauksesta johtuvia tilikausien yli meneviä eriä. Oikaistut henkilöstömenot olivat 100,6 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulujen kasvu johtui kokonaan työehtosopimusten mukaisista palkankorotuksista. Henkilöstömäärässä ei tapahtunut muutoksia. Säästötoimenpiteiden seurauksena palkankorotusten vaikutus tasaantui. Palkkamenot kasvoivat 2,7 %. Palkkojen sivukulut kasvoivat 7,7 %. Muissa henkilöstömenoissa saavutettiin 13,7 % säästöt.

Käyttökuluissa säästötoimenpiteillä etsittiin pysyviä keinoja parantaa kustannustehokkuutta. Materiaali- ja palveluostot ja liiketoiminnan muut kulut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 4,9 miljoonaa euroa, eli 3,6 prosenttia. Suurin säästö saavutettiin aineostoissa, jotka olivat 3,3 miljoonaa, eli 26,4 prosenttia pienemmät kuin edellisenä vuonna. Pitkään kohonneet kunnallistekniset maksut nousivat edelleen ja olivat 4,5 prosenttia suuremmat kuin 2008.

### **Yhtiöittämiseen liittyvä arvonlennus ja satunnaiset kulut**

Ilmailulaitoksen viimeiseen tilinpäätökseen on kirjattu 275 miljoonan euron kulut. Tästä 230 miljoonaa euroa liittyy tase-erien arvostamiseen ja 45 miljoonaa euroa Ilmailulaitokselle annettuun veloitteeseen osallistua Kehäradan toteuttamisen.

23.2.2010

Ilmailulaitoksen toimintaa jatkavan Finavia Oyj:n avaava tase muodostuu Ilmailulaitoksen omaisuudesta, joka siirtyi apporttina aloittavalle yhtiölle. Apportin arvo määriteltiin osakeyhtiölain mukaan. Liikelaitoksen omaisuuden kirjanpidolliset tasearvot olivat korkeammat kuin mitä tuottoarvolaskelmat edellyttivät. Tämä johtuu globaalista taantumasta, toimialan heikentyneistä kysyntänäkymistä, kotimaan lentoliikenteen alenevista volyymeista, harvaan liikennöidyn lentoasemaverkon ylläpitämisestä ja Ilmailulaitoksen palvelujen 10 % hinnanalennuksesta, joka tuli voimaan syyskuussa 2009 ja jatkuu vielä vuoden 2010 ja 2011.

Ilmailulaitoksen hallitus päätti alentaa Ilmailulaitokselta uudelle yhtiölle siirtyvän omaisuuden arvoa 230 miljoonalla eurolla. Arvonalennuksesta 217 miljoonaa euroa kohdentuu lentoasemien käyttöomaisuuteen. Toteutettu arvonalennus edesauttaa tasahinnoitteluun perustuvan verkostoperiaatteen toteuttamista. Verkoston heikoimmin kannattavimpien lentoasemien poistot pienenevät eikä niille aseteta pääoman tuottovaadetta.

Lisäksi tehtiin 13 miljoonan euron arvonalennus sijoitusomaisuuteen. Tämä liittyy IP- Kiinteistöt Oy:n osakkeiden arvoon. Tytäryhtiön käyttöomaisuuteen tehtiin vastaava 13 miljoonan euron arvonalennus, joka perustui heikentyneisiin tuotto-odotuksiin.

Valtioneuvosto asetti vuoden 2009 lisätalousarviossa Ilmailulaitokselle veloitteen osallistua Kehäratahankeeseen toteutukseen yhteensä 45 miljoonan euron osuudella vuosina 2010–2013. Omistajastrategisen päätöksen mukaan näin voidaan osaltaan rahoittaa Helsinki-Vantaan lentoaseman toiminnalle ja kehittämiselle tärkeä yhteys rautatieverkkoon ja sen palveluluihin. Kehärata tulee Liikenneviraston omistukseen.

Edellä mainittu määrä on kirjattu Ilmailulaitoksen viimeiseen tilinpäätökseen satunnaisena kuluna. Taseessa veloitteesta on kirjattu vuoden 2010 osuus, 10 miljoonaa euroa lyhytaikaisiin siirtovelkoihin ja vuosille 2011–2012 kuuluva 35 miljoonaa euroa on kirjattu pitkäaikaisiin muihin velkoihin.

Ilmailulaitoksen viimeiseen tilinpäätökseen kirjatut yhtiöittämiseen liittyvä arvonalennus ja satunnaiset kulut heikentävät Ilmailulaitoksen vuoden 2009 tulosta. Kirjatun tuloksen kautta ne pienentävät Ilmailulaitokselta uudelle yhtiölle apporttina siirtyvän omaisuuden arvoa. Ilmailulaitoksen päättävän taseen loppusumma on 636,4 miljoonaa euroa (841,6) ja omavaraisuusaste on 51,8 prosenttia (62,0).

## **LIKELAITOKSEN LIKETOIMINTOJEN KEHITYS**

**Lentoasemaliiketoiminta** vastaa Ilmailulaitoksen lentoasemaverkosta. Se tuottaa lentoasemapalvelut, vastaa lentoasemien infrastruktuurista sekä näiden kehittämisestä. Lentoasemaliiketoiminnan tuottoihin vaikuttavat sekä matkustajamäärä että laskeutuvien koneiden määrä ja niiden paino. Matkustajamäärä lentoasemilla vähentyi -7,7 % ja laskeutumisten määrä -5,6 % vuoteen 2008 verrattuna.

Koko vuoden jatkunut heikko liikenteen kehitys sekä syyskuussa toteutetut lentoliikenteen hinnanalennukset heikensivät tuottoja huomattavasti. Liiketoiminnan tuotot vuonna 2009 olivat 165,7 miljoonaa euroa (181,4), mikä tarkoittaa -8,7 prosentin vähennystä vuoteen 2008 verrattuna.

**Lennonvarmistusliiketoiminnan** vastuulla ovat Suomen ilmatilan käytön hallinta sekä lennonvarmistuspalvelut Ilmailulaitoksen lentoasemilla. Vuonna 2009 lennonvarmistusliiketoiminnan tuotot vähentyivät -3,7 % verrattuna edelliseen vuoteen liikevaihdon ollessa 59,2 miljoonaa euroa (61,5).

Tuotot muodostuvat pääosin lentoasemien lennonvarmistusmaksuista ja lentoreittimaksuista. Lennonvarmistusmaksujen perustana olevien yksiköiden (ns. TN-unit) määrä vähentyi -8,4 % verrattuna vuoteen 2008. Lentoreittipalvelun maksujen määrätymisessä käytetään service unit-yksikköä, jonka perustana on lennettyjen kilometrien matka ja ilma-aluksen paino. Lentoreittipalvelujen volyyymi vähentyi -7,7 %.

23.2.2010

**Kaupallinen liiketoiminta** vastaa Ilmailulaitoksen lentoasemien kaupallisista palveluista. Palvelut tarjotaan suoraan matkustajille tai yhteistyössä muiden lentoasemalla toimivien palvelutarjoajien kanssa. Kaupallisen liiketoiminnan tuotot vähentyivät vuonna 2009 -1,6 % verrattuna edelliseen vuoteen liikevaihdon ollessa 64,8 miljoonaa euroa (65,9). Pysäköintituotot ja vuokratuotot vähentyivät vuodesta 2008, mutta omasta myyntitoiminnasta saatavat tuotot olivat edelleen pienessä kasvussa.

## TYTÄRYHTIÖT

**Airpro Oy** kehittää ja tuottaa liikenne-, lentoasema- ja matkapalveluita liikenteen ja matkailun yrityksille sekä suoraan matkustajille. Airpron liikevaihto vuonna 2009 oli 31,1 miljoonaa euroa (27,6) kasvauen 12,4 % edellisestä vuodesta. Tilikauden voitto oli 2,3 miljoonaa euroa (0,4). Hyvän tuloskehityksen taustalla ovat uudet asiakassopimukset ja liiketoiminnan fokusointi. Yhtiön taseen loppusumma 31.12.2009 oli 8,8 miljoonaa euroa (6,9).

Ilmailulaitoksen kiinteistöliiketoiminnasta vastaa **Lentoasemakiinteistöt Oy (LAK Oy)**. Yhtiö tarjoaa toimitilapalveluja lentoasemalla toimiville yrityksille ja toimii erilaisten lentoasemien yhteydessä sijaitsevien rakennushankkeiden kehittäjänä ja rakennusten omistajana. LAK Oyj:n liikevaihto väheni vuonna 2009 -6,2 prosenttia vuokratuottojen vähenemisen myötä ja oli 9,4 miljoonaa euroa (10,0). Tilikauden voitto oli 0,8 miljoonaa euroa (0,8). Yhtiön tasearvo tilikauden lopussa oli 77,9 miljoonaa euroa (79,9).

**Muiden tytäryhtiöiden** (IP Kiinteistöt Oy, Kiinteistö Oy Turun Lentorahti, Kiinteistö Oy Lentäjätie 1, Kiinteistö Oy Lentäjätie 3) yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2009 oli 5,6 miljoonaa euroa (5,5). Tilikauden yhteenlaskettu tappio niiden osalta oli -13,2 miljoonaa euroa (-0,3). Tappio on syntynyt IP-Kiinteistöt Oy:ssä. Yhtiön tilinpäätökseen sisältyy kiinteistöomaisuutta koskeva 13 miljoonan euron suuruinen kertaluontoinen arvonalennus perustuen tuotto-odotusten alenemiseen. Vastaavan suuruisen arvonalennus on tehty emoyhtiön taseessa IP Kiinteistöt -tytäryhtiön osakkeiden arvoon.

## INVESTOINNIT

Valtio antoi vuoden 2009 lisätalousarviossa Ilmailulaitokselle oikeuden investoida yhteensä 136 miljoonaa euroa vuonna 2009 (120). Ilmailulaitokselle annettiin valtuus tehdä investointeja koskevia sitoumuksia, joista aiheutuu menoja seuraavina vuosina yhteensä 329 miljoonaa euroa (300). Nämä enimmäisrajat alittuivat.

Osana alkuvuodesta käynnistettyä toiminnan sopeuttamisohjelmaa Ilmailulaitos karsi myös investointimenojaan. Ilmailulaitoksen hallitus asetti investointien menokehityksen 93 miljoonan euroon siten, että kehukseen kuuluvat toteutetut investointimenot ja myös vuoden aikana leasing-rahoituksella toteutettavat hankkeet. Toteutuneet investointimenot olivat 76,2 miljoonaa euroa ja leasing-rahoitetut hankinnat 11,5 miljoonaa euroa eli yhteensä 87,7 miljoonaa euroa.

Konsernin käyttöomaisuusinvestoinnit olivat vuonna 2009 yhteensä 78,4 miljoonaa euroa (112,7). Investoinneista 76,2 miljoonaa euroa toteutettiin Ilmailulaitoksessa ja IP Kiinteistöt Oy investoi 2,0 miljoonalla eurolla.

Toteutuneiden käyttöomaisuusinvestointimenojen lisäksi Ilmailulaitos teki kertomusvuoden aikana hankintasopimuksia matkatavaroiden käsittelyjärjestelmästä yhteensä 11,5 miljoonan euron arvosta leasing-rahoitusehdolla. Koko toimitussopimuksen ja siihen liittyvän leasing-rahoitussopimuksen arvo oli 43 miljoonaa euroa. Sopimukset allekirjoitettiin vuonna 2008 ja ensimmäiset 13,5 miljoonan euron toimitukset tehtiin vuonna 2008. Toimitusten kokonaissumma kertomusvuoden lopussa oli 25,1 miljoonaa. Liikelaitoksen leasing-vastuisiin on merkitty 2,5 miljoonaa euroa, joka on vastaanotetun testausjärjestelmän arvo. Viimeiset toimituksen tapahtuvat vuonna 2011.

23.2.2010

Vuoden aikana tehtiin investointeja koskevia sitoumuksia, joista aiheutuu menoja tulevina vuosina yhteensä 39 miljoonalla eurolla. Vuoden lopussa Ilmailulaitoksen keskeneräisiin investointeihin oli sitoutunut 19 miljoonaa euroa (108).

Ilmailulaitoksen investoinnit kohdentuivat pääosin Helsinki-Vantaan lentoaseman laajennukseen ja peruskorjaukseen. Helsinki-Vantaalla jako kotimaan ja ulkomaan terminaaleihin poistui elokuussa 2009. Terminaali 1 muutettiin palvelemaan myös kansainvälistä liikennettä. Terminaalissa 2 käynnistyi vanhojen terminaalitulojen peruskorjaus. Tämän muutos- ja peruskorjaushankkeen kokonaiskustannusarvio on 24 miljoonaa euroa. Ilmailulaitokselle osoitettiin Valtion elvytyspäätöksessä 10 miljoonaa euroa siten, että liikenne- ja viestintäministeriö alensi vuodelta 2008 maksettavaa voitontuloutusta 10 miljoonalla eurolla. Hanke valmistuu vuoden 2011 lopussa.

Helsinki-Vantaan terminaalin 2 laajennus, niin sanottu kaukoliikenteen terminaali otettiin matkustajien käyttöön joulukuussa 2009. Terminaalin laajennus on suurin Ilmailulaitoksen käynnissä olevista investointihankkeista. Laajennukseen sijoittuva uusi matkatavarankäsittelykeskus on tuotannollisessa koekäytössä ja se otetaan käyttöön huhtikuussa 2010. Koko laajennushankkeen kustannusarvio lisätöineen on 153 miljoonaa euroa, josta 43 miljoonaa euroa toteutetaan leasing-rahoituksella. Hanke valmistuu kaikkine lisätöineen vuoden 2011 aikana.

Investoinnit lentoasemaverkkoon olivat lähinnä ylläpitoon ja korjauksiin liittyviä hankkeita. Vuoden lopulla käynnistyi Oulun lentoaseman terminaalin laajennus. Rakentamistyöt ajoittuvat vuosille 2010 ja 2011.

Lennonvarmistusliiketoiminnassa käynnistyi 12,6 miljoonan euron hanke, jolla vuosien 2009–2013 aikana Suomessa otetaan käyttöön valtakunnallinen lennonhallinta- ja tutkanäyttöjärjestelmä. Kertomusvuonna hankkeen toteutuneet investointimenot olivat 2,4 miljoonaa euroa.

Kaupallisessa liiketoiminnassa investoinnit kohdentuivat lähinnä Helsinki-Vantaan terminaalinmuutoksen ja laajennuksen mahdollistamien kaupallisten tilojen viimeistelyyn. Kuusamon lentoaseman kaupalliset tilat otettiin käyttöön.

## **RAHOITUS JA KASSAVIRTA**

Valtioneuvosto oikeutti Ilmailulaitoksen ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa yhteensä enintään 50 miljoonaa euroa (50). Tämän lisäksi Ilmailulaitos oikeutettiin antamaan vastavakuutta vaatimatta omavelkaisia takauksia yhteensä enintään 30 (30) miljoonan euron edestä lentokenttä- ja lennonvarmistuspalveluita tuottavien tytäryhtiöidensä tai Ilmailulaitoksen toimialaan liittyvien kiinteistöyhtiöidensä ottamien lainojen vakuudeksi. Toteutuneet lainat ja takausmäärä olivat tätä alemmat.

Ilmailulaitos nosti vuoden aikana 40 miljoonan euron lainan Euroopan Investointipankista (40). Lainalla rahoitetaan Helsinki-Vantaan lentoasemalle rakennettavaa kaukoliikenteen terminaalin laajennusta. Ilmailulaitos ei antanut omavelkaisia takauksia tytäryhtiöidensä lainojen vakuudeksi vuoden 2009 aikana. Konsernin tytäryhtiöille ei nostettu vuoden 2009 aikana lainaa.

Ilmailulaitos-konsernin korolliset lainat vuoden lopussa olivat yhteensä 332,6 (304,5) miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia korollisia lainoja vuoden lopussa oli yhteensä 313,9 (289,8) miljoonaa euroa ja lyhytaikaisia korollisia lainoja 18,7 miljoonaa euroa (14,7). Uutta lainaa otettiin yhteensä 40 miljoonaa euroa (42,5) ja vanhoja lainoja lyhennettiin 13,1 miljoonalla eurolla (15,5). Korollisten lainojen määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 28,1 miljoonaa euroa (25,3).

Konsernin korollisten lainojen keskikorko oli vuoden lopussa 2,1 % (3,9). Konsernin korkoriskipolitiikan mukaan lainakannasta on oltava suojattuna 25–100 prosenttia. Vuoden 2009 lopussa konsernin suojausaste oli 39 prosenttia (32). Suojaavien sopimusten vaikutus on huomioitu lainojen keskikorkoa laskettaessa. Korollisten lainojen keskimaturiteetti oli 12,2 vuotta. Kaikilla Ilmailulaitoksen pitkäaikai-

23.2.2010

silla lainoilla on valtion takaus. Tytäryhtiöiden lainoilla on Ilmailulaitos emoyhtiön vakuus tai omavelkainen takuu.

Ilmailulaitos-konsernin liiketoiminnan kassavirta ennen investointeja oli 35,8 miljoonaa euroa (83,2), joka on 47,8 miljoonaa euroa edellisvuotta heikompi. Kassavirta investointien jälkeen oli -33,9 miljoonaa euroa (-24,8).

Rahoitusomaisuutena olleista pitkäaikaisista arvopaperisijoituksista kirjautui arvostusvoittoa vuoden aikana noin 1,8 miljoonaa euroa (0,9). Lyhytaikaisista sijoituksista kertyi 0,4 miljoonan euron tappio. Kaikki finanssisijoitukset on tilinpäätöksessä arvostettu hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan tulosvaikutteisesti.

### **ILMAILULAITOKSELLE ASETETTujen TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN VUONNA 2009**

*Liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) 8 §:n 2 momentin, valtioneuvoston ohjesäännön 6:n kohdan sekä asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen kohdan 2.4.2. kohdan nojalla liikenne- ja viestintäministeriö päätti Ilmailulaitokselle asetettavista palvelutavoitteista ja tulostavoitteesta vuodelle 2009.*

*Ilmailulaitoksen liiketoiminnan perustehtävänä on luoda turvallisilla, laadukkailla ja kustannustehokkailla lentoliikenteen palveluilla ja infrastruktuurilla keskeinen edellytys suomalaisten ja suomalaisen yhteiskunnan ja alueiden kilpailukyvyille, liikkumiselle ja kansainvälisyydelle.*

*Ilmailulaitoksen strategiana on vastata voimakkaaseen Suomen kautta kulkevan kansainvälisen lentomatkustuksen kasvuun, elinkeinoelämän globalisoitumiseen sekä kasvavaan ihmisten ja tavaroiden liikkumiseen. Kustannustehokkuuden vaatimukset tulevat entisestään lisääntymään myös Ilmailulaitoksen palveluiden osalta.*

*Lentoasemapalveluiden tarkoituksenmukainen saatavuus maan eri osissa ja lentoasemaverkon ylläpito myös vähäisen lentoliikenteen olosuhteissa on keskeinen haaste Ilmailulaitoksen toiminnalle.*

*Vuodelle 2009 asetetut palvelutavoitteet ja muut toiminnalliset tavoitteet on saavutettu seuraavasti:*

- ”pitää Ilmailulaitoksen turvallisuus- ja laadunhallintajärjestelmä eurooppalaisen regulaation mukaisena.”

Vuonna 2009 ei tapahtunut Ilmailulaitoksen toiminnasta johtuvia onnettomuuksia. Sen sijaan toiminnastamme johtuvia vakavia vaaratilanteita tapahtui 3 kappaletta. Hallituksen asettama tavoite on nolla. Onnettomuuden tai vakavan vaaratilanteen luonteesta johtuen, niitä ei koskaan pystytty eliminomaan tai ennakoimaan 100 % varmuudella. Siksi pääpaino kyseisenlaisten tilanteiden käsittelyssä on tilanteiden toistumisen ennaltaehkäisyssä.

Kaikki turvallisuuspoikkeamat tutkitaan ja auditoidaan niin sisäisesti kuin myös viranomaisen toimesta. Kunkin poikkeaman aiheuttamien jatkotoimenpiteiden täytäntöönpanoa seurataan ja auditoidaan jälkikäteen.

Vuonna 2009 valmistui kaksitoista tutkintaa ja selontekoa, joissa selvitettiin merkittävimmät toimintaympäristön laatuun ja turvallisuuteen vaikuttaneet poikkeamat. Tutkittuja tapauksia olivat muun muassa ilma-aluksen törmäminen matkustajasiltaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla, yhteentörmäysvaara ilmassa Oulun koillispuolella ja tulipalo terminaalissa Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Tutkinnan perusteena olivat paitsi ne tapaukset, jotka olivat tuottaneet merkittävän turvallisuuspoikkeaman, myös ne, joilla arvioitiin olevan merkitystä yhtiön toiminnan kannalta olennaisiin kehittämistarpeisiin, mahdollisiin taloudellisiin vaatimuksiin tai julkiseen kiinnostukseen. Näin haluttiin varmistaa, että yhtiön johdolla on riittävä tieto tapahtumien kulusta.

23.2.2010

Ilmailulaitoksen turvallisuudenhallinnassa otettiin vuoden 2009 helmikuun alussa käyttöön uusi sähköinen raportointijärjestelmä. Sen avulla saatiin laajennettua poikkeamaraportointimenettelyä sekä madallettua raportointikynnystä. Tämä näkyy voimakkaana teknisten raporttien määrän kasvuna.

Poikkeamailmoitusten määrä kasvoi edellä mainituista syistä yhteensä 65 % ollen vuonna 2009 yhteensä 2 685 kappaletta. Vertailuluvut edellisiltä vuosilta ovat: 2006 1 210 kappaletta, 2007 1 257 kappaletta ja 2008 1 627 kappaletta. Osa ilmoituksista koskee samoja tapauksia, mikä vahvistaa sitä johtopäätöstä, että raportointimenettelyn kattavuus on parantunut.

Tilikaudella auditoitiin kaikki Ilmailulaitoksen lentoasemayksiköt sekä liiketoiminnan esikuntayksiköitä tavoitteiden mukaisesti. Tällaisia sisäisiä auditointeja tehtiin yhteensä 32 kappaletta (2008 36 kpl). Auditoinnit toteutettiin ISO-standardin mukaisesti ja ne kattoivat sekä lentoasema- että lennonvarmistusliiketoiminnat.

Vuonna 2009 panostettiin merkittävästi ilmailumääräyksen edellyttämiin auditointeihin, jotka koskivat lentoasemalla toimivia ulkopuolisia yrityksiä.

Vuoden loppuun mennessä tehtiin yhteensä 32 maahuolintayritysten auditointia, joista noin puolet Helsinki-Vantaalla ja puolet muilla lentoasemilla. Turvallisuus ja laatu -yksikkö toteutti auditoinnit yhdessä turvapalvelut-yksikön kanssa. Keväällä 2009 yksikkö järjesti Helsinki-Vantaalla toimiville yrityksille maahuolintaseminaarin, jossa käsiteltiin muun muassa auditointihavaintoja sekä turvallisuuteen (Safety) että turva-asioihin (Security) liittyviä velvoitteita ja menettelytapoja, joista lentoasemalla toimivien yritysten tulee olla tietoisia. Yksikkö raportoi maahuolinta-auditointien tuloksista Ilmailulaitoksen hallitukselle kaksi kertaa vuoden aikana.

- **”pitää Ilmailulaitoksen lennonvarmistuksesta johtuvat viiveet alle eurooppalaisen keskitason”**
- **”pitää Helsinki-Vantaan lentoasema Euroopan täsmällisimpien lentoasemien joukossa.”**

Lentoliikenteen säännöllisyyttä seurataan jatkuvasti sekä Eurocontrolin että Ilmailulaitoksen tilastoilla. Eurocontrolin tilastojen mukaan kaikkien lentojen keskiviiveellä mitattuna lennonjohdolliset viiveet Suomessa olivat vuoden kaikkina kuukausina selkeästi alle Euroopan keskiarvon. Ilmailulaitoksen toiminnan vuoksi kaikista lennoista viivästyi vain 0,3 %. kun edellisenä vuonna viivästyneiden prosenttiosuus oli 0,5 %. Ilmailulaitoksesta johtuneiden viivästyneiden lentojen lukumäärä oli yhteensä 721 kappaletta ja viiveminuutteja kertyi yhteensä 13 539.

- **”pitää lentoliikenteen palveluhinnat tasolla, joka ei huononna suhteellista kilpailukykyämme lentoasemien joukossa”**

Lentoasemien välisessä kilpailussa palveluiden laadun lisäksi hinnoittelulla on suuri merkitys. Ilmailulaitos seuraa jatkuvasti Euroopan lentoliikennemaksujen kehittymistä, ja tavoitteena on vähintäänkin säilyttää nykyinen asema suhteessa muiden lentoasemien palveluiden hinnoitteluun. Kansainvälisessä maksuvertailussa ovat mukana Euroopan päälentoasemat (23 lentoasemaa) ja kaikki yleisimmät ilma-alustyyppit. Vertailussa otetaan huomioon kaikki lentoaseman ja lennonvarmistuksen maksut, myös Eurocontrolin säätelemät lentoreittimaksut.

Helsinki-Vantaan lentoasema sijoittuu perinteisesti kymmenen edullisimman lentoaseman joukkoon. Sija vaihtelee hieman ilma-alustyyppin mukaan. Yleisimmän Euroopan liikenteessä liikennöivän Airbus 320 -koneen vertailussa Helsinki-Vantaa oli vuonna 2009 ryhmän viidenneksi edullisin. Sijaluvussa on tapahtunut kolmen sijan parannus edelliseen vuoteen verrattuna. Tähän parannukseen vaikutti olennaisesti liikennemaksuissa syyskuun alussa toteutettu 10 prosentin keskimääräinen alennus. Kärkeen sijoittuivat Keflavikin, Tallinnan ja Dublinin lentoasemat, kun taas kalleimpiin lentoasemiin kuuluivat Pariisi (Charles de Gaulle), Amsterdam ja Zürich. Helsinki-Vantaan lentoliikennemaksut ovat 28 % halvemmat kuin vertailussa mukana olevien 22 muun lentoaseman maksut keskimäärin.

23.2.2010

Pohjoismaiden päälentoesemien (pl. Keflavik) keskinäisessä lentoliikennemaksujen vertailussa Helsinki-Vantaa sijoittuu hyvin. Airbus 320 -konetyypin maksujen osalta Helsinki-Vantaa on halvin. Pääkilpailijamme Tukholman Arlanda on hintatasoltaan 8 % korkeampi. Pohjoismaiden päälentoesemistä kalleimmalla eli Kööpenhaminalla on keskimäärin 48 % Helsinki-Vantaata korkeammat liikennemaksut.

- **”ylläpitää Helsinki-Vantaan lentoeseman palvelutaso viiden parhaan lentoeseman joukossa Euroopassa”**
- **”ylläpitää Ilmailulaitoksen lentoesemien palvelutaso hyvänä.”**

Ilmailulaitos jatkoi koko yritystä koskevaa asiakkuudenhallinnan kehittämistyötä. Tavoitteena on parantaa entisestään yhteistyötä lentoyhtiöasiakkaiden kanssa sekä lisätä asiakastytyväisyyttä.

Helsinki-Vantaan lentoesema on sijoittunut vuosien ajan kokoluokassaan Euroopan parhaiden lentoesemien joukkoon kansainvälisen lentoesemien järjestön ACI:n teettämässä Airport Service Quality (ASQ) -tutkimuksessa. Vuonna 2009 Helsinki-Vantaa sijoittui sijalle 11 (9) kaikkien Euroopan lentoesemien vertailussa ja omassa kokoluokassaan (Eurooppa 5–15 miljoonaa matkustajaa) sijalle kolme samoin kuin edellisenä vuonna. Palvelun parantamiseksi käynnissä olevat mittavat muutoslaajennustyöt ovat vaikuttaneet asiakastytyväisyyteen. Skytrax-tutkimus arvosti Helsinki-Vantaan matkatavarakäsittelyn maailman parhaaksi, ja Monocle-aikakausilehti arvioi Helsinki-Vantaan maailman parhaaksi lentoesemäksi.

Ilmailulaitos kerää kotimaan lentoesemien asiakastytyväisyystietoa yhteistyössä Finnairin ja vuodesta 2009 lähtien myös Finncommin kanssa. Tutkimuslomakkeita kerätään kotimaan lennoilla tasaisesti eri kuukausina. Yhteensä 4 737 matkustajaa arvioi 15 kotimaan lentoesemaa. Vuonna 2009 Ilmailulaitos paransi kyselyn rakennetta sekä arviointimenetelmää tarkemman tutkimustiedon saamiseksi. Lentoesemien yhteisarvosanalla (arvoasteikolla 1–5) mitattuna (3,35) palvelutaso oli lähes tavoitteessa.

Kokonaistyytyväisyys on noussut kaksi vuotta peräkkäin vertailukelpoisten kysymysten keskiarvona mitattuna. Vuoteen 2008 verrattuna arvosanat olivatkin pääosin nousussa. Selvästi tyytyväisimpiä asiakkaat olivat pysäköintijärjestelyihin, WC-tiloihin sekä turvatarkastuksen sujuvuuteen. Eniten kehitettävää asiakkaat löytävät kahvilapalveluista ja ostosmahdollisuuksista. Vuonna 2009 viisi lentoesemaa arvioitiin kokonaisuutena hyvälle tasolle. Parhaimpia olivat Kajaanin, Ivalon ja Rovaniemen lentoesemat. Yhdenkään aseman kokonaistulos ei laskenut merkittävästi.

- **”tehdä turvatarkastukset niin, että lentoesemien toiminnan sujuvuudelle asetetut vaatimukset täyttyvät siten, että keskimääräinen turvatarkastuksen läpimenoaika on enintään 5 minuuttia ja ruuhka-aikoina läpimenoaika on enintään 15 minuuttia.”**

Ilmailulaitos vastaa siitä, että turvatarkastuspalvelut kaikilla lentoesemilla vastaavat EY-asetusta 2320/2002 ja 300/2008 sekä sen nojalla annettuja asetuksia ja viranomaismääräyksiä.

Tilikauden aikana on keskitytty viranomaismääräysten ohella koko turvatarkastusprosessin sujuvuuteen ja asiakaslähtöisyyteen osana palvelukokonaisuutta. Turvatarkastus on sujuvaa, eikä pitkiä odotusaikoja ole. Ruuhka-aikoinakin odotusajan tavoitetaso täyttyi lukuun ottamatta Helsinki-Vantaan lentoesemalla lokakuun alkupäivinä toteutunutta alihankkijana toimivan yrityksen vaihtumiseen liittyviä palvelutaso-ongelmia. Turvatarkastusprosessia kehitetään jatkuvasti osana terminaalipalveluja. Asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan asiakkaat kokivat sekä turvatarkastuksen sujuvuuden että palveluasenteen parantuneen edellisestä vuodesta. Lentoesemien asiakastytyväisyystutkimuksessa (arvoasteikolla 1–5) tyytyväisyys turvatarkastuksen sujuvuuteen ja turvatarkastuksen asiakaspalveluun nousi edellisen vuoden tyydyttävältä tasolta 3 tasolle hyvä eli 4.

23.2.2010

- ”tulostavoite ja tuloutustavoite”

Liikenne- ja viestintäministeriön Ilmailulaitokselle asettama tulostavoite oli 29,4 miljoonaa euroa. Ilmailulaitoksen tulos ennen yhtiöittämisestä johtuvia satunnaisia kuluja oli 22,7 miljoonaa euroa. Asetetusta tavoitteesta jäätin 7,7 miljoonaa euroa. Tulostavoitteen taustalla oli kesällä 2008 laadittu näkemys vuoden 2009 liikevaihdosta, joka oli 331,3 miljoonaa euroa. Tällöin ei vielä osattu ennakoida lentoliikenteen voimakasta kysynnän hiipumista, joka kääntyi negatiiviseksi jo loppuvuodesta 2008.

Toteutunut liikevaihto oli 36,6 miljoonaa euroa pienempi johtuen voimakkaasta lentoliikenteen kysynnän laskusta ja loppuvuonna toteutetuista hinnanalennuksista. Kysynnän lasku heikensi liikevaihtoa 31 miljoonalla eurolla. Ilmailulaitos käynnisti heti vuoden alussa sopeuttamistoimenpiteet tuloksensa turvaamiseksi heikentyneessä kysyntätilanteessa. Tehostamistoimenpiteiden vaikutus oli 20 miljoonaa euroa ja se koostui kustannussäästöohjelmasta, omaisuuserien myynnistä ja investointiohjelman hallitusta karsimisesta.

Valtion budjettiriihessä esitetyn linjauksen mukaan Ilmailulaitoksen hallitus päätti alentaa lentoliikenteen hintoja keskimäärin 10 %. Määräaikainen alennuskausi alkoi 1.9.2009. Tämä hinnanalennus pienensi vuoden 2009 liikevaihtoa 6,3 miljoonalla eurolla. Tehostamisohjelmalla ei pystytty vastamaan tähän muutokseen ja hinnanalennuksen vaikutus heikensi tulosta 6,3 miljoonalla eurolla.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti Ilmailulaitoksen vuoden 2009 tuloutustavoitteeksi 50 % tuloksesta, kuitenkin vähintään 5 miljoonaa euroa. Osana valtion budjettiriihen linjausta koskien lentoliikenteen hinnanalennuksia liikenne- ja viestintäministeriö alensi tuloutustavoitettaan 5 miljoonalla eurolla. Tuloutustavoitteeksi vahvistettiin 50 % tuloksesta vähennettynä 5 miljoonalla eurolla.

Talouspoliittinen ministeriövaliokunta käsitteli liikenne- ja viestintäministeriön selvityksen Ilmailulaitoksen toimintaa jatkavan Finavia Oyj:n aloittavan taseen arvostamisesta. Selvityksen perusteella Ilmailulaitoksen hallitus hyväksyi kokouksessaan 26.11.2009 yhteensä 230 miljoonan euron käyttöomaisuuden arvonalentamisen. Samassa selvityksessä vahvistettiin, ettei tehty arvonalennus vaikuta Ilmailulaitoksen tuloutusvaateeseen vuodelta 2009. Tuloutus perustuu tulokseen ennen yhtiöittämiseen liittyviä satunnaisia kuluja. Näin laskien tuloutus olisi 6,3 miljoonaa euroa.

Valtioneuvoston kokouksessa 10.12.2009 apporttiomaisuuden luovutuskirjan käsittelyn yhteydessä edellytettiin 6 miljoonaa euron tuloutusta. Tämä kirjataan uuden yhtiön aloittavaan taseeseen pienentämään vapaata omaa pääomaa.

## **ILMAILULAITOKSEN YMPÄRISTÖTYÖ**

Lentoasemien ylläpitämisen merkittävimmät ympäristönäkökohdat ovat kiitoteiden liukkaudentorjunta, lentokoneiden jäänesto ja -poisto sekä itse lentotoiminta. Liukkaudentorjunta on Ilmailulaitoksen omaa toimintaa, muuta toimintaa suorittavat maahuolintayritykset tai lentoyhtiöt. Ilmailulaitos ohjaa muita toimijoita lentoasemilla turvallisuus- ja ympäristösyiden vuoksi.

Liukkaudentorjuntatarve lentoasemilla vaihtelee vuosittain sääolosuhteiden vuoksi. Talvikautena 2008–2009 kiitoteiden liukkaudentorjunta-aineita käytettiin yhteensä 1 844 tonnia. Määrä on 27 % pienempi kuin edellisenä talvikautena. Ilma-alusten melua seurataan pääasiassa laskennallisten selvitysten avulla, joita kertomusvuonna laadittiin Helsinki-Vantaan, Rovaniemen, Hallin, Ivalon ja Kemi-Tornion lentoasemien liikenteestä. Selvityksiä laadittiin yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa sotilas- ja yhteistoimintalentoasemilla.

Lentoasemien pitäminen on ympäristönsuojelulain mukaista luvanvaraista toimintaa. Vuonna 2000 voimaan tulleen lain mukaisia ympäristölupahankkeita oli vuoden lopussa menossa kuudella lentoasemalla. Vuoden 2009 kuluessa Ilmailulaitos laittoi näistä vireille Rovaniemen, Ivalon ja Kemi-Tornion hakemukset.

23.2.2010

Kertomusvuonna lupaviranomaiset antoivat ympäristöluvan Kuopion, Jyväskylän ja Hallin lentoasemien toiminnalle. Kuopion sekä Jyväskylän määräyksissä edellytettiin imuriautoilla tehtävän lentokoneiden jäänestoaineiden keräilyn jatkamista ja toiminnan tehokkuuden vuosittaista raportointia. Lisäksi edellytettiin lentokonemeluselvityksiä ja melunhallintasuunnitelmien laatimista.

Ilmastonmuutosta koskeva keskustelu oli vuonna 2009 vilkasta Kööpenhaminan ilmastokokoukseen kohdistuneiden odotusten ansiosta. Suomessa lentoliikenteen energiatehokkuus ja päästöjen hallinta olivat esillä erityisesti sen vuoksi, että EU-direktiiviin perustuva laki lentoliikenteen päästökaupasta hyväksyttiin joulukuussa. Lentoyhtiöt aloittavat päästökaupan vuonna 2012. Päästökaupan välillisiä vaikutuksia Ilmailulaitoksen toiminnalle on toistaiseksi vaikea arvioida.

Lentoliikenteen infrastruktuuri on varsin tehokas. Ilmailulaitos jatkoi kertomusvuonna oman energia- ja ilmasto-ohjelmansa toimeenpanoa muun muassa tutkimalla suurimpien työkoneiden käytön energiatehokkuuden parantamista ja siirtymällä kotimaista biopolttoainetta käyttävien lämpökeskusten käyttöön Kuopion ja Vaasan lentoasemilla.

Lentoasemien ympäristötunnusluvut julkaistaan erikseen vuoden 2009 ympäristöraportissa, joka sisältää myös Helsinki-Vantaan lentoaseman tiedot.

## **SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA**

Ilmailulaitoksen sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että lakeja, säännöksiä sekä yhtiön toimintaperiaatteita noudatetaan. Hallitus vahvistaa yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet sekä käsittelee yhtiön toimintaan liittyvät merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät.

Ilmailulaitoksen muuttuminen osakeyhtiöksi vuoden 2010 alusta lukien on edellyttänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittämistä edelleen. Vuoden 2009 aikana Ilmailulaitoksessa kehitettiin riskienhallinnan organisointia ja päätettiin vahvistaa riskienhallinnan resursseja. Toimintariskien analysointia on edelleen jatkettu ja sopimuksiin liittyvien riskien hallintaa kehitetty. Osakeyhtiömuotoiseen toimintaan valmistautumisen yhteydessä toimintapolitiikkoja ja ohjeita uudistettiin vastaamaan hyvän hallintotavan vaatimuksia. Ilmailulaitoksen vahinkoriskit ja vakuutuskanta kartoitettiin vakuutusten kilpailuttamisen yhteydessä ja vakuutuspolitiikka uudistettiin. Työ riskienhallinnan prosessien kehittämiseksi ja riskienhallinnan saamiseksi kiinteäksi osaksi johtamista tulee jatkumaan yhtiössä tulevana vuosinakin.

Keskeiset Ilmailulaitoksen toimintaa uhkaavat riskit ovat varsin pitkälti pysyneet ennallaan eikä uusia Ilmailulaitoksen toimintaa uhkaavia riskejä ole tunnistettu. Keskeisimmät riskit liittyvät edelleen vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen, poliittisiin päätöksiin ja viranomaispäätöksiin sekä lentoturvallisuuteen. Jo tunnistettujen riskien riskitasot ovat nousseet erityisesti Ilmailulaitoksen tuloskehitykseen liittyvien riskien osalta vallitsevassa varsin epävarmassa taloudellisessa tilanteessa. Kansainvälisen talouskehityksen ja toimialan heikon kysynnän lisäksi Ilmailulaitoksen toiminnan taloudellista riskiä ovat kasvattaneet toimialan henkilöstöryhmien aktivoituminen ja siihen liittyneet toiminnan häiriöt erityisesti loppuvuoden 2009 aikana. Alkuvuoden 2010 aikana neuvotellaan eräät keskeiset alan työehtosopimukset, mikä osaltaan saattaa lisätä riskiä säännöllisen toiminnan häiriöihin.

Turvallisuudenhallintajärjestelmä on olennainen osa Ilmailulaitoksen valvonta- ja riskienhallintajärjestelmää. Turvallisuudenhallintajärjestelmän avulla hallitaan järjestelmällisesti turvallisuuskriittisiä toimintoja ja pyritään varmistamaan hyvän ja luotettavan turvallisuustason saavuttaminen Ilmailulaitoksen tuottamissa palveluissa ja tuotteissa. Järjestelmä perustuu toiminnan huolelliseen suunnitteluun, järjestelmälliseen tiedonkeruuseen, tapahtumien analysointiin, toimenpiteistä päättämiseen, selkeään vastuuttamiseen ja toteuttamiseen sekä toimenpiteiden tehokkuuden ja vaikutusten arviointiin. Järjestelmään sisältyvät menettelyt, joiden avulla arvioidaan uusien, käyttöön otettavien laitteiden, järjestelmien ja toimintatapojen turvallisuutta hankkeen suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheissa. Turvalli-

23.2.2010

suustasoa analysoidaan kattavasti ja korjaavat ja ehkäisevät toimenpiteet tehdään asian edellyttämällä kiireellisyydellä ja laajuudella. Turvallisuutta koskevat havainnot raportoidaan säännöllisesti hallitukselle vuoden aikana.

Ilmailulaitoksen hallitus on hyväksynyt sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet. Sisäinen tarkastus on myös sitoutunut noudattamaan sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja. Vuoden 2009 aikana suoritetut tarkastukset perustuivat hallituksen hyväksymään sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelmaan. Tarkastukset kohdistuivat konsernin liiketoimintojen, konsernipalvelujen sekä konsernin esikunnan toimintaan ja prosesseihin. Tarkastuksissa arvioitiin muun muassa toimintojen tuloksellisuutta ja tehokkuutta, taloudellisen ja toiminnallisen raportoinnin luotettavuutta, toiminnan lainmukaisuutta ja varojen turvaamista.

Vuoden 2009 aikana tehdyissä tarkastuksissa Ilmailulaitoksen riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien toimivuudessa ja tehokkuudessa ei havaittu väärinkäytöksiä eikä liiketoiminnan tulokseen oleellisesti vaikuttavia valvontapuutteita. Tarkastushavainnot on käsitelty tarkastusten valmistuttua tarkastuskohteiden vastuuhenkilöiden kanssa ja tarvittavista kehittämistoimenpiteistä on sovittu. Tarkastushavainnot on raportoitu vuoden aikana Ilmailulaitoksen johdolle, hallitukselle sekä tilintarkastajille.

## **MERKITTÄVÄT VIRANOMAISMENETTELYT**

Talouspoliittinen ministeriövaliokunta käynnisti tammikuussa 2008 selvityksen valtion liikelaitosten organisoitumisesta tulevaisuudessa. Selvitystyön perusteella kertomusvuoden aikana tehtiin päätös Ilmailulaitoksen yhtiöittämisestä vuoden 2010 alusta lukien sekä valmisteltiin ja saatettiin voimaan siihen liittyvät lait ja säädökset.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 28.4.2009 liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusta Ilmailulaitoksen yhtiöittämisestä 1.1.2010 alkaen. Ehdotuksen mukaan Ilmailulaitoksen nykyiset liiketoiminnot siirretään sellaisenaan perustettavalle osakeyhtiölle, joka on kokonaan valtion omistama. Perustettavan osakeyhtiön hallinnassa on Suomen lentoasemaverkon perusinfrastruktuuri ja lennonvarmistuspalvelujen tarjonta.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli 24.11.2009 liikenneministeriön ehdotuksesta Ilmailulaitokselta uudelle yhtiölle siirtyvän omaisuuden arvoa ja uuden yhtiön avaavaa tasetta. Esityksen mukaan liikenne- ja viestintäministeriö voi valmistella yhtiöittämiseen liittyvää omaisuuden luovutusta siten, että tasearvoihin tehdään merkittävä alaskirjaus, joka perustuu osakeyhtiönlain mukaiseen apportiomaisuuden arvostamiseen.

Valtioneuvoston myöntämien perustamisvaltuuksien perusteella 1.12.2009 allekirjoitettiin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle perustettavan valtion osakeyhtiö Finavia Oyj:n perustamisasiakirjat. Perustettavan yhtiön nimeksi tuli Finavia Oyj (31.12.2009 saakka Finavia Holding Oyj). Uuden osakeyhtiön tehtävänä on ylläpitää ja kehittää valtion lentoasemaverkostoa ja Suomen lennonvarmistusjärjestelmää siviili- ja sotilasilmailun tarpeita varten sekä tarjota lennonvarmistuspalveluja Suomen ilmatilassa.

Perustamispäätöksen mukaan Ilmailulaitoksen omaisuus ja liiketoiminnot siirretään sellaisenaan perustettavalle osakeyhtiölle. Yhtiön tase tulee perustumaan Ilmailulaitoksen varoihin ja velkoihin 31.12.2009. Osakeyhtiö myös jatkaa Ilmailulaitoksen investointiohjelmaa suunnitellulla tavalla. Osakeyhtiön perustehtävistä säädetään toimialakohtaisella lainsäädännöllä. Valtakunnallisesta lentoasemaverkosta annetaan myöhemmin erillislakiehdotus, johon sisältyvät EU:n niin sanotun lentoasemamaksudirektiivin mukaiset uudet vaatimukset. Sotilasilmailun hinnoittelusta ja erillispalveluista säädetään myös erillislaissa. Tarvittavat lainsäädäntömuutokset ehdotettiin tulevan voimaan samanaikaisesti yhtiöittämisen kanssa.

23.2.2010

Yhtiöittämisen yhteydessä Ilmailulaitoksen palveluksessa 31.12.2009 oleva työsuhteinen henkilöstö siirtyy ja virkasuhteinen henkilöstö otetaan perustettavan osakeyhtiön palvelukseen. Ilmailulaitokseen virkasuhteessa olevien työntekijöiden virat muuttuvat työsuhteisiksi yhtiöittämislain mukaisesti. Henkilöstön eläketurvan nykyinen taso säilyy ja lisäeläketurva rahoitetaan perustettavan yhtiön taseen kautta. Yhtiöittäminen ei vaikuta Ilmailulaitoksessa meneillä oleviin sopeuttamistoimiin.

Perustettavan yhtiön omistajaohjaus säilyy liikenne- ja viestintäministeriössä. Yhtiö tulee olemaan valtion kokonaan omistama yhtiö, johon valtiolla on strategisen omistuksen intressi.

Valtioneuvosto oikeutti 10. joulukuuta 2009 ministeriön luovuttamaan valtion puolesta Ilmailulaitoksen hallinnassa olevan omaisuuden, immateriaaliset oikeudet ja liiketoiminnan Finavia Holding Oy:lle sekä allekirjoittamaan luovutusta koskevan luovutuskirjan.

Euroopan unionin komissio teki 2007 päätöksen aloittaa valtioneuvostoa koskevan EY 88(2) artiklan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn, joka koskee järjestelyjä Tampere-Pirkkalan lentoaseman niin sanotussa low-cost -terminaalissa. Komissio tutkii ja arvioi, ovatko järjestelyt sopusoinnussa valtioneuvostoa koskevan sääntelyn kanssa ja soveltuvatko ne yhteismarkkinoille. Suomi on vastauksessaan 13.11.2007 katsonut, että toteutetut toimet eivät sisällä valtion tukea. Vuoden 2008 syksyllä komissio on tehnyt asiaan liittyen lisäselvityksiä ulkopuolisen konsultin avustamana. Ilmailulaitos odotti ratkaisua alkuvuodesta, mutta asian käsittely on edelleen kesken.

## **HENKILÖSTÖ**

Konsernin palveluksessa oli kertomusvuoden aikana keskimäärin 2 218 henkilöä (2 202), joista Ilmailulaitoksessa työskenteli 1 721 (1 721) henkilöä ja Airpro Oy:ssä 491 (475). Henkilöstön määrä vuoden lopussa oli konsernissa 2 719 (2 725) ja Ilmailulaitos-liikelaitoksessa 1 870 (1 907). Konsernin vakituisen henkilöstön määrä oli 1 996 (1 978) ja määräaikaisena työskenteli 723 (741).

Tilikauden aikana henkilöstökuluissa pyrittiin saamaan säästöjä monilla tavoin. Käynnistettiin muun muassa henkilöstön käytön optimointi- ja vuorosuunnittelun keskittämishanke, jonka tarkoituksena on vähentää ostopalveluita ja kouluttaa oma henkilöstö moniosaajiksi.

Helsinki-Vantaan lentoasemalle perustettiin keskitetty vuorosuunnitteluyksikkö, joka vastaa jatkossa Ilmailulaitoksen kaikkien yksiköiden vuorosuunnittelun laatimisesta hyödyntämällä liikenne- ja matkustaja-analyysijä resurssien mitoituksessa.

Esimiesarvioinnin tulokset valmistuivat alkuvuodesta. Kertomusvuoden aikana keskityttiin esimiestyön kehittämiseen, erityisesti muutoksen johtamiseen, palautteen antamiseen ja ajankäytön hallintaan. Vuoden lopulla otettiin käyttöön lähes koko organisaatiossa web-pohjainen rekrytointi- ja osaamisen hallintajärjestelmä. Järjestelmään tallennetaan käydyt kehityskeskustelut sekä jokainen arvioi omaan rooliinsa liittyvät osaamiset. Osaamiskartoituksen kautta osaamisen kehittäminen saadaan toimivammaksi ja osaksi vuorosuunnittelua. Käyttöön otettiin myös sähköinen järjestelmä, jonka avulla esimies hallinnoi henkilön palvelussuhteeseen liittyviä asioita.

Ilmailulaitoksessa on käytössä koko henkilökuntaa koskeva voittopalkkiojärjestelmä. Voittopalkkion suuruus riippuu asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja sen maksaminen edellyttää, että liikelaitos saavuttaa hallituksen asettaman tulostavoitteen. Kertomusvuonna taloudellinen tulos jäi alle tavoitteen, joten voittopalkkiota ei kertynyt.

## **HALLINTO JA TILINTARKASTAJAT**

Hallituksen puheenjohtajana toimi Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja Jussi Järventausta. Hallituksen jäseninä olivat varatuomari Pirkko Juntti, neuvotteleva virkamies Rita Linna liikenne- ja viestintäministeriöstä, taloustieteiden maisteri Eeva Niskavaara, Helsingin kaupunkorakennemuutoksen vararehtori Hannu

23.2.2010

Seristö (tammi-syyskuu) ja SOK:n kehitysjohtaja Erja Takala. Henkilöstöä edusti Pauli Manninen. Hallitus kokoontui tilikauden aikana 10 kertaa.

Hallituksen keskuudestaan valitseman tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja oli Eeva Niskavaara sekä jäsenenä Rita Linna ja Pirkko Juntti. Tarkastusvaliokunta kokoontui tilikauden aikana 7 kertaa. Hallitus valitsi keskuudestaan palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan tilikaudella 2009. Valiokunta kokoontui tilikauden aikana 5 kertaa. Sen puheenjohtajana toimi Jussi Järventaus ja jäsenenä olivat Erja Takala ja Rita Linna.

Hallituksen ja sen valiokuntien sihteerinä toimi kehitysjohtaja Pekka Hurtola.

Ilmailulaitoksen pääjohtajana toimii Samuli Haapasalo.

Ilmailulaitoksen tilintarkastajana oli KHT-yhteisö Deloitte & Touche Oy vastuullisena tarkastaja KHT Robert Kajander sekä JHTT Pasi Tervasmäki valtionalouden tarkastusvirastosta.

## **MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESSA JA HALLINNOSSA**

Yhtiöittämisellä ei ollut vaikutusta konsernin liiketoimintarakenteeseen. Tytär- ja kiinteistöyhtiöt siirtyivät liikelaitokselta uuden osakeyhtiön tytäryhtiöiksi.

Ville Vuori nimitettiin marraskuun alusta lukien Ilmailulaitoksen ylläpitämän toisen asteen ammatillisen erikoisoppilaitoksen Avia Collegen rehtoriksi.

Mats Rosin, Ilmailulaitoksen kaupallisen liiketoiminnan johtaja, Turun lentoaseman päällikkö ja Länsi-Suomen aluejohtaja siirtyi 1.12.2009 lukien toimitusjohtajaksi uuteen valtion yhtiöön, jonka vastuulla on lauttaliiketoiminta. Joulukuun alusta lukien toistaiseksi kaupallisen liiketoiminnan tehtäviä hoitaa apulaisjohtaja Sari Saari, aluejohtajan tehtäviä Vaasan lentoaseman päällikkö Tapani Krooks ja Turun lentoaseman päällikön tehtäviä Juha Aaltonen.

## **OLENNAISET TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT**

Toiminta käynnistyi vuodenvaihteen jälkeen osakeyhtiön perustamispäätösten mukaan.

Yhtiökokous valitsi 29.12.2009 Finavia Oyj:lle uuden hallituksen, jonka toimikausi alkoi vuoden 2010 alusta. Hallituksen puheenjohtajana toimii vuorineuvos Seppo Paatelainen. Hallituksen jäsenet ovat varatuomari Pirkko Juntti, neuvotteleva virkamies Rita Linna, liikenne- ja viestintäministeriö, kehitysjohtaja Erja Takala, SOK-yhtymä, logistiikkajohtaja Antti Vehviläinen, Stora Enso ja Pauli Manninen, joka on henkilöstön edustaja.

Finavia Oyj:n toimitusjohtajana on Samuli Haapasalo.

Finavia Oyj:n tilintarkastajana jatkaa KHT-yhteisö Deloitte & Touche Oy vastuullisena tarkastaja KHT Robert Kajander.

Ilmailulaitoksen palveluksessa olevat noin 1 700 henkilöä siirtyivät Finavia Oyj:n palvelukseen 1.1.2010. Yhtiö otti perustamisasiakirjojen mukaisen lisäeläkevakuutuksen henkilöstölleen. Vakuutuksen suuruus on 35 miljoonaa euroa. Maksu suoritettiin 29.12. ja se on kirjattu vuoden 2009 tilinpäätöksessä ennakkomaksuihin. Vakuutus astui voimaan 1. tammikuuta. Lisäeläkevakuutus toteutettiin oman pääoman ehdoin ja se kirjattiin uuden yhtiön alkavaan taseeseen pienentämään muun sijoitetun oman pääoman rahastoa. Tämä alensi Finavia Oyj:n alkavaa tasetta, siten että taseen loppusumma emoyhtiössä on 611,4 miljoonaa euroa ja konsernissa 734,4 miljoonaa euroa. Avaavan taseen mukainen omavaraisuusaste on emoyhtiössä 48 % ja konsernissa 41 %.

23.2.2010

Tammikuun alusta lukien yhtiö otti myös muut toimintaansa liittyvät vakuutukset mukaan lukien liiketoiminnan vastuuvakuutus. Liikelaitoksen lainat siirtyivät yhtiön vastuulle. Siirtyneillä lainoilla säilyy valtion takaus.

Tammikuun 4. päivänä Finavia Oyj ja Vantaan Energia solmivat kauppasopimuksen, jolla Helsinki-Vantaan lentoasema-alueen energiatoiminnot siirtyivät vuoden alusta lukien Vantaan Energia konsernille. Järjestelyn taustalla on Finavian tavoite keskittyä ydinliiketoimintaansa eli lentoasematoimintojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Helmikuussa Finavia Oyj:n yhtiökokous vahvisti Finavian hallituksen esityksestä Kehäradan 45 miljoonan euron maksuosuuden käsittelyn liikelaitoksen vuoden 2009 tilinpäätöksessä ja oikeutti yhtiön tekemään Liikenneviraston kanssa Kehärataa koskevat sopimukset. Kehäradan rahoitusosuus perustuu valtion vuoden 2009 toiseen lisätalousarvioon. Omistajastrategisen näkemyksen mukaan Finavia voi näin osaltaan rahoittaa Helsinki-Vantaan lentoaseman toiminnalle ja kehittämiselle tärkeitä yhteyksiä rautatieverkkoon ja sen palveluihin.

## **VUODEN 2010 NÄKYMÄT**

Lentoliikenteen kysynnän ei uskota kasvavan vielä vuoden 2010 aikana, vaan kasvuodotukset kohdistuvat vuoteen 2011. Kuluvan vuoden aikana oletetaan että matkustajamäärä ei kuitenkaan enää laske viime vuoden tasosta.

Finavia olettaa kysynnän jatkuvan lievästi alavireisenä vielä kuluvan vuoden ensimmäisinä kuukausina. Vuoden toisella puoliskolla odotetaan jo hienoista kasvua, joka tulee kansainvälisestä liikenteestä.

Heikosta kysynnästä ja hinnanalennuksista johtuen tulostaso tulee jäämään alle vuoden 2009 tason. Finavian omassa toiminnassa jatketaan viime vuonna käynnistettyä tehostamisohjelmaa. Yhtiön haasteena on varsin kiinteä kulurakenne. Ydintoimintaan kuulumattomien toimintojen ja omaisuuden myyntimahdollisuuksia etsitään jatkossakin.

Vuosien 2003–2009 aikana Finavia on toteuttanut merkittäviä lentoaseman laajennusinvestointeja ja palvelutason monipuolistamisen mahdollistavia hankkeita liittyen Via Helsinki -strategiaan. Tähän kuuluvat muun muassa kolmas kiitotie, hotelli, uusi pysäköintitalo sekä viime vuonna osittain käytöön otettu kaukoliikenteen terminaali Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Tänä vuonna kokonaisuus valmistuu ja tämän vuoksi investointiaste alenee.

Finavia keskittyy palveluyrityksenä asiakaslähtöiseen toimintaan ja palvelutuotannon tehostamiseen sekä etsii mahdollisuuksia lisätä liikevaihtoaan kehittämällä uusia palveluja lentoasemien ja asema-alueiden matkustajille ja yrityksille.

## **HALLITUKSEN ESITYS TULOUTUKSESTA**

Valtioneuvoston kokouksessa 10.12.2009 Finavian apportiomaisuuden käsittelyn yhteydessä on edellytetty 6 000 000 euron tuloutusta vuodelta 2009.

Hallitus päätti esittää Valtioneuvostolle Ilmailulaitos Finavian tuloutukseksi vuodelta 2009 6 000 000 euroa.

23.2.2010

<b>Finavia</b>	<b>Tunnusluvut (milj. euroa)</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>
Liikevaihto		266,9	290,2	312,4	294,8
- muutos- %		9,8	8,7	7,6 %	-5,7 %
Käyttökate		64,9	75,8	86	74,1
- käyttökate- % liikevaihdosta		24,3	26,1	27,5 %	25,1 %
Liikevoitto		23,3	33,1	41,4	-203,9
- liikevoitto % liikevaihdosta		8,7	11,4	13,3 %	-69,2 %
Voitto		22,8	31,4	34,7	-252,3
- voitto % liikevaihdosta		8,5	10,8	11,1 %	-85,6 %
Sijoitetunpääoman tuotto- %		3,9 %	5,1 %	5,3 %	-44,7 %
Tuotto peruspääomalle %		12,4 %	17,0 %	18,8 %	-136,7 %
Tuotto koko pääomalle %		3,1 %	4,0 %	4,1 %	-39,6 %
Omavaraisuusaste %		77,4 %	73,4 %	71,2 %	51,8 %
Investoinnit		59,9	74,4	108,0	76,2
Investoinnit % liikevaihdosta		22,4	25,6	34,6 %	25,8 %
Liikenteen hintamuutos % keskimäärin		4,1	5	1,1	-2,4
Henkilötyövuodet (htv)		1 707	1 703	1 721	1 721
Palkat ja palkkiot		69,5	71,5	76,7	78,8

<b>Finavia konserni</b>	<b>Tunnusluvut (milj. euroa)</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>
Liikevaihto		285,6	310,3	336,1	321,0
- muutos- %		10,4	8,6	8,3 %	-4,5 %
Liikevoitto		27,4	33,9	46,6	-197,0
- liikevoitto % liikevaihdosta		9,6	10,9	13,9 %	-61,4 %
Voitto		23,7	28,7	35,4	-249,6
- voitto % liikevaihdosta		8,3	9,2	10,5 %	-77,8 %
Sijoitetunpääoman tuotto- %		4,1	4,6 %	5,5 %	-36,1 %
Tuotto koko pääomalle %		2,8	3,1 %	3,7 %	-32,9 %
Omavaraisuusaste %		66,7	63,1	61,8 %	43,5 %
Investoinnit euroa		84,2	93,5	112,7	78,4
Investoinnit % liikevaihdosta		29,5	30,1 %	33,5 %	24,4 %
Taseen loppusumma		844,2	919,9	966,4	759,4
Henkilötyövuodet (htv)		2 182	2 239	2 202	2 218

(henkilötyökertymä henkilötyövuosina = henkilöstö keskimäärin)